ΑΠΟΡΡΗΤΟΣ ΦΑΚΕΛΛΟΣ «ΚΥΠΡΟΣ 74»

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

Ὑπαινιγμοί γιά βουλγαρική ἐπίδεσι. Η Ἀθήνα διστάζει καί ὁ Σίσκο παραπλανεῖ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ

Ξημερώματα 20ῆς Ἰουλίου. Ἡ τουρκικὴ ἁρμάδα προχωρεῖ πρὸς τὶς ἀκτὲς τῆς Κύπρου καὶ στὸν Ἔβρο τὸ Γ' Σῶμα Στρατοῦ εἶναι ἕτοιμο, ἂν χρειασθῆ, νὰ εἰσβάλη στὸ τουρκικὸ ἔδαφος. Οἱ χωρικοὶ τῆς περιοχῆς χαιρετοῦν τὰ ἅρματα ποὺ κινοῦνται πρὸς ἀνατολάς, μὲ τὴν προτροπή: «Καὶ στὴν Πόλη». Λίγο μετὰ τὴν εἰσβολή, ὁ ὑφυπουργὸς Τύπου στὴν Ἀθήνα ἀγνοεῖ τὰ γεγονότα καὶ ἀπαγορεύει τὴν δημοσίευσι τῆς εἰδήσεως.

4ον

Γιὰ πολλὲς ὧρες μετὰ τὴν ἀπόβασι, ἡ ἑλληνικὴ κοινὴ γνώμη ἔμενε ἀπληροφόρητη. Κατὰ εἰρωνικὴ σύμπτωσι, τὸ ΕΙΡΤ εἶχε μεταδώσει στὰ πρῶτα πρωϊνά του δελτία ὅτι «ἀπόλυτος σταθερότης ἐπικρατεῖ στὴν νῆσο». Τελικά, ὁ Χρῆστος Μαυρογεώργος, ἄλλοτε πολιτικός σύμβουλος τοῦ Παπαδόπουλου, τηλεφωνεῖ στόν ταξίαρχο τῆς Ἀεροπορίας Σκουτέλη, — διευθυντὴ τοῦ 7ου Ἐπιτελικοῦ — ποὺ ἀνυπομονοῦσε νὰ πάρη τὸ πράσινο φῶς καὶ τοῦ λέει ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη πρέπει νὰ ἐνημερωθῆ ἀμέσως. Τελικὰ ἡ εἴδησις μετεδόθη ἀπό τὸ ραδιόφωνο, στὶς 11 τό μεσημέρι.

Συγχρόνως ἀπό τό ραδιόφωνο μετεδόθη καὶ ἡ προκήρυξις περὶ γενικῆς ἐπιστρατεύσεως. Ὑπό τοὺς ἤχους τῶν ἐμβατηρίων καὶ τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων, ὁ κόσμος ἔτρεχε νὰ κλείση τὰ μαγαζιά του καὶ ἐγκατέλειπε τὰ γραφεῖα του καὶ τὶς δουλειές του γιὰ νὰ δῆ ποῦ θὰ παρουσιασθῆ... Μέσα στό χάος τῶν πρώτων ὡρῶν, ποὺ ἐπετείνετο ἀπό κυκλοφοριακό «μποτιλιάρισμα», οἱ νοικοκυρὲς ξεχύθηκαν στὰ μπακάλικα καὶ ἀγόραζαν ὅ,τι ἔβρισκαν μπροστά τους. Στὰ περισσότερα σούπερ - μάρκετ, τὰ ράφια ἄδειασαν μέσα σὲ λίγη ὥρα.

ΤΟ ΦΙΑΣΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ

Μέσα σ' ὅλα τ' ἄλλα, ἡ γενικὴ ἐπιστράτευσις ὑπῆρξε τεράστιο σφάλμα. Κάθε χώρα τοῦ ΝΑΤΟ ἔχει τὴν ἱκανότητα, κατὰ τὴν πρώτη φάσι τῆς ἐπιστρατεύσεως, νὰ «ντύση» καὶ νὰ μετακινήση, δέκα ἕως δώδεκα κλάσεις. Ἡ γενικὴ ἐπιστράτευσις ὅμως ἀφοροῦσε περισσότερες ἀπό 20 κλάσεις καὶ ἡ σύγχυσις ποὺ προεκλήθη ἀπό τὴν κινητοποίησι ἔφερε τὴν χώρα, στὰ πρόθυρα τοῦ χάους. Τὰ μεταφορικὰ μέσα δὲν ἐπαρκοῦσαν καὶ τὰ κέντρα παρουσιάσεως, δὲν μποροῦσαν ν' ἀπορροφήσουν τοὺς προσερχομένους πρὸς κατάταξι. Πολλοὶ ἔφεδροι μόλις παρουσιάσθηκαν πῆραν «ἄδεια» νὰ γυρίσουν σπίτια τους ἐνῶ ἄλλοι «ντύθηκαν» ἀλλὰ δὲν πῆραν ὅπλο.

Πολὺ γρήγορα ἔγινε φανερό πόσο δυσμενῆ ἀντίκτυπο εἶχε στό ἠθικό τοῦ κόσμου, ἡ ἀποτυχία τῆς ἐπιστρατεύσεως.

Οἱ φόβοι τοῦ Α.Ε.Δ.

Ἀργότερα ἀπεκαλύφθη ὅτι τὴν διαταγὴ ἄλλαξε ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων στρατηγὸς Γρηγόριος Μπονάνος. Ὁ λόγος: Ὁ Μπονάνος φοβόταν ἐσωτερικὴ ἀντίδρασι ἀπό ἀντιφρονοῦντας. Καὶ γιὰ νὰ τοὺς ἐξουδετερώση θέλησε νὰ τοὺς «ντύση» καὶ νὰ τοὺς στείλη ἔξω ἀπό τὴν Ἀθήνα. Ἀκόμη, νόμιζε ὅτι ἡ γενικὴ ἐπιστράτευσι θὰ ἐντυπωσίαζε τὴν διεθνῆ κοινὴ γνώμη, ἡ ὁποία θὰ πίστευε ὅτι ἡ Ἑλλὰς πηγαίνει γιὰ πόλεμο.

Ἡ κατάστασις ὅπως ἐξετέθη, δίδει τὴν ἔκτασι τῆς συγχύσεως ποὺ ἐπικρατοῦσε στὶς στρατιωτικὲς κεφαλὲς τοῦ ἔθνους: Παρ' ὅλον ὅτι οἱ "Ενοπλες Δυνάμεις ἦσαν ἕτοιμες νὰ χτυπήσουν, οἱ ἡγέτες τους ἦσαν διστακτικοὶ καὶ ἀβέβαιοι.

Ἡ εὐθύνη γιὰ τὴν λῆψι μιᾶς τέτοιας ἀποφάσεως (ἐπίθεσις) φαινόταν δυσβάστακτη καὶ γιὰ λίγες ὧρες τὸ Σάββατο ἐκεῖνο, ἡ χώρα ἔμοιαζε νὰ εἶναι ἀκυβέρνητη καὶ ἔρμαιον τῶν ἀνέμων.

Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Στρατιωτικοὶ παρατηρηταὶ πιστεύουν ὅτι ἂν ἡ Ἑλλὰς εἶχε βγεῖ στόν πόλεμο, οἱ πιθανότητες νὰ νικήση τὴν Τουρκία, ἦσαν περίπου μοιρασμένες. Ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων ἐμφανιζόταν ὡς ἀκολούθως:

ΕΛΛΑΣ: Στρατός: 120.000 ἄνδρες, περιλαμβανομένης μιᾶς ταξιαρχίας (5.000) καταδρομέων. Ναυτικό: 80 πλοῖα περιλαμβανομένων 7 ὑποβρυχίων, 9 ἀντιτορπιλλικῶν, 13 τορπιλλακάτων, καὶ 8 ἀποβατικῶν. Ἀεροπορία: 225 ἀεροπλάνα, περιλαμβανομένων 150 τζὲτ μαχητικῶν - βομβαρδιστικῶν καὶ 60 μεταγωγικῶν.

ΤΟΥΡΚΙΑ: Στρατός: 365.000 ἄνδρες περιλαμβανομένων 8.000 ἀλεξιπτωτιστῶν. Ναυτικό: 120 πλοῖα, περιλαμβανομένων 15 ὑποβρυχίων, 14 ἀντιτορπιλλικῶν, 25 τορπιλλακάτων καὶ 20 ἀποβατικῶν. Ἀεροπορία: 290 ἀεροσκάφη, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 180 τζὲτ μάχης - βομβαρδισμοῦ.

ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΣΙΣΚΟ

Τό πρωῒ στὶς 7, τοῦ Σαββάτου ὁ Ἀμερικανὸς ὑφυπουργὸς ἐξωτερικῶν Σίσκο γύρισε στὴν Ἀθήνα καὶ ἀμέσως συναντήθηκε μὲ τόν πρωθυπουργό Ἀνδρουτσόπουλο καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἐπιτελείων, στό Πεντάγωνο. Ὁ Σίσκο προσπάθησε νὰ πείση τοὺς συνομιλητάς του νὰ μὴ βγοῦν στόν πόλεμο. Ἐζήτησε μάλιστα —καὶ ἔλαβε ἀπό τὴν ἑλληνικὴ ἀνωτέρα διοίκησι — προθεσμία γιὰ νὰ διαπραγματευθῆ κατάπαυσι τῶν ἐχθροπραξιῶν μὲ τὴν Τουρκία. Οἱ πληροφορίες μέχρι τὴν ὥρα ἐκείνη, ἔφεραν τοὺς Τούρκους καθηλωμένους στὶς ἀκτές, τὴν πράσινη γραμμὴ τῆς Λευκωσίας ἀπαραβίαστη καὶ τοὺς Ἑλληνοκυπρίους γενικώτερα, μᾶλλον κυρίους τῆς καταστάσεως. Ἔτσι ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησι ἀπεφάσισε ὅτι μποροῦσε ἀκόμη ν' ἀποτρέψη τόν πόλεμο καὶ συγχρόνως νὰ σώση μερικῶς τὰ προσχήματα. Στὴν οὐσία, ἡ κυβέρνησις ἐπίστευε ὅτι ἂν ὁ Σίσκο μποροῦσε νὰ σταματήση τοὺς Τούρκους ἐκεῖνη τὴν στιγμή, τότε ἡ κατάστασις θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθῆ ὡς νίκη τῶν Ἑλλήνων.

Η ΚΡΙΣΙΜΗ ΣΥΣΚΕΨΙΣ

Ἀφοῦ ἐπεκοινώνησε μὲ τόν Ἀμερικανό πρόεδρο καὶ τόν Κίσσινγκερ, ὁ Σίσκο πῆρε τ' ἀεροπλάνο, στὶς 11 τό μεσημέρι, γιὰ τὴν Ἄγκυρα.

Στὴν Ἀθήνα, θὰ περίμεναν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπαφῶν του μὲ τοὺς Τούρκους, μέχρι τὶς 3 τό ἀπόγευμα — τότε ποὺ ἔλληγε ἡ προθεσμία ποὺ τοῦ εἶχε δοθῆ.

Τὴν ἴδια ὥρα περίπου, οἱ πολιτικοὶ ἡγέται στὴν Ἀθήνα ἔκαναν δηλώσεις, μὲ τὶς ὁποῖες κατεδίκαζαν τὴν τουρκικὴ ἐπίθεσι καὶ καλοῦσαν ὅλους τοὺς Ἕλληνες νὰ ξεχάσουν τὶς ἐσωτερικὲς διαφορές τους καὶ νὰ ἑνωθοῦν ἐν ὄψει τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ.

Ὅλο τό ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου, ἡ Ἀθήνα περίμενε ἀγωνιωδῶς τὴν ἀπάντησι τοῦ Σίσκο. Ὁ Ἀμερικανὸς ὑφυπουργὸς κατάφερε μὲ δύο κρυπτογραφικὰ μηνύματά του ἀπό τὴν Ἄγκυρα νὰ παρατείνη τὴν ἐκκρεμότητα. Ἀλλὰ ἡ διαταγὴ τῆς γενικῆς ἐπιστρατεύσεως εἶχε ἐκδοθῆ, τὰ πράγματα εἶχαν πάρει τόν δρόμο τους καὶ κατόπιν αὐτοῦ, ἐκρίθη ἐπιβεβλημένο νὰ συγκληθῆ τὴν Κυριακὴ τό πρωῒ πολεμικὸ συμβούλιο γιὰ τὴν λῆψι τελικῶν ἀποφάσεων.

Τὰ ὑποβρύχια καὶ τὰ Φάντομ

Τότε ἄρχισε ἡ τελευταία φάσι τοῦ δράματος. Μὲ ἀδιευκρίνιστη τὴν κατάστασι στὴν Κύπρο καὶ μὲ τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι μέρα νύχτα ἀπεβίβαζαν ἄνδρες καὶ ὑλικό στό νησί, οἱ ἄνδρες ποὺ κρατοῦσαν στὰ χέρια τους τὶς τύχες τῆς χώρας, συνῆλθαν σὲ σύσκεψι στὰ παλιὰ Ἀνάκτορα.

Παρόντες ἦσαν: Ὁ πρόεδρος Γκιζίκης, ὁ πρωθυπουργὸς Ἀνδρουτσόπουλος, ὁ ἀρχηγὸς Ἑνόπλων Δυνάμεων Μπονάνος, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν τριῶν ὅπλων — Γαλατσάνος, Ἀραπάκης καὶ Παπανικολάου — καὶ ὁ ἰσχυρός ἄνδρας τοῦ καθεστῶτος, ὁ Ἰωαννίδης.

Ὁ πρόεδρος ζήτησε νὰ γίνη μιὰ πραγματική ἐκτίμησι τῆς καταστάσεως.

Ὁ ἀντιναύαρχος Ἀραπάκης ἀνέφερε ὅτι δύο ἀπό τὰ ὑπερσύγχρονα γερμανικῆς κατασκευῆς, ὑποβρύχια τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, περιπολοῦσαν κοντὰ στὶς ἀκτὲς τῆς Κυρηνείας. Καθένα τους — πρόσθεσε ὁ Ἀραπάκης — εἶχε 14 τορπίλλες καὶ εἶχαν κάτω ἀπό τό περισκόπιό τους ὁλόκληρο τόν τουρκικό ἀποβατικό στόλο καὶ τ' ἀντιτορπιλλικὰ συνοδείας. Ἐξήγησε ἀκόμη ὁ ναύαρχος πὼς τὰ δύο αὐτὰ ὑποβρύχια δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπισημανθοῦν ἀπό τόν ἐχθρό, δοθέντος ὅτι ἀναπτύσσουν ταχύτητα 22 κόμβων ἐν καταδύσει, σὲ βάθος 200 μέτρων. (Τὰ ὑδρόφωνα τῶν τουρκικῶν ἀντιτορπιλλικῶν μποροῦσαν νὰ «πιάσουν» ὑποβρύχια ποὺ ἐκινοῦντο μὲ ταχύτητα μικρότερη τῶν 18 κόμβων).

Ὁ Ἀραπάκης ἔκλεισε τὴν ἀναφορά του μὲ τὴν δήλωσι ὅτι: «Μπορῶ ὑπευθύνως νὰ σᾶς ἐγγυηθῶ ὅτι μποροῦμε νὰ καταστρέψουμε μὲ βεβαιότητα τὸν ἐχθρό».

ΤΖΕΤ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Στὴν συνέχεια πῆρε τόν λόγο ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἀεροπορίας Παπανικολάου ὁ ὁποῖος ἀνέφερε ὅτι μερικὰ ἀπό τὰ νεοπαραληφθέντα «Φάντομ» ἦταν ἕτοιμα, μὲ φορτωμένες τὶς βόμβες καὶ τὶς ρουκέττες τους — πρὸς ἀπογείωσι στὴν Κρήτη.

Τότε ἀνέλαβε τὸν λόγο ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων κ. Μπονάνος καὶ ἀνέφερε τὴν ἀπόφασι τῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴ ἐπιτρέψη τὴν ἐκκρεμότητα νὰ παρατείνεται ἐπ' ἀόριστον καὶ νὰ ἀναλάβη δράσι ἡ Πολεμικὴ Αἰγαιοπελαγικὴ Δύναμις, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπό τὴν Ἀεροπορία καὶ τὸ Πολεμικὸ Ναυτικό. Ἀνέφερε ἐπίσης ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀποφασίζει ὅπως οἱ Ἀνδρουτσόπουλος καὶ Κυπραῖος ἀποφύγουν τὸν Σίσκο).

Ὅταν ὁ Σίσκο γύρισε στὴν Ἀθήνα, ἀπό τὴν Ἄγκυρα τό μεσημέρι τῆς Κυριακῆς, ἔφερε μαζί του, τουρκικὲς προτάσεις γιὰ κατάπαυσι τοῦ πυρός, ποὺ στὴν οὐσία ἀνεγνώριζαν τὶς μέχρι τότε κατακτήσεις τῶν Τούρκων στὴν Κύπρο.

Ὁ πρωθυπουργὸς Ἀνδρουτσόπουλος δὲν εἶχε ἄλλη ἐκλογὴ ἀπό τό νὰ τὶς ἀπορρίψη. Ὁ Σίσκο τό περίμενε. Δὲν ἤλπιζε ὅτι θὰ κατάφερνε νὰ ἐπιτύχη ἐκεχειρία στὴν Κύπρο, προτοῦ ξεκαθαρίση ἡ στρατιωτικὴ κατάστασι στό νησί.

Ζήτησε τότε νὰ τοῦ ἐγγυηθῆ ἡ κυβέρνησις ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν θ' ἀρχίση τόν πόλεμο πρὶν ἀπό τὴν Δευτέρα τό μεσημέρι. Μέχρι τότε ἤλπιζε ὅτι εἴτε οἱ Τοῦρκοι θὰ ἔχουν σταθεροποιήσει τὶς θέσεις τους ὁπότε οἱ Ἕλληνες θὰ δεχθοῦν τὴν ἐκεχειρία, εἴτε θὰ ἔχη ἀποκοπῆ ἡ ἀποβατικὴ δύναμι, ὁπότε οἱ Τοῦρκοι κατ' ἀνάγκην θὰ στέρξουν στὴν κατάπαυσι τοῦ πυρός.

Ὁ Ἀνδρουτσόπουλος, τό ἀντέτεινε ὅτι δὲν νομίζει ὅτι μπορεῖ νὰ συγκρατήση περισσότερο τὶς ἔνοπλες δυνάμεις. Τότε ὁ Σίσκο ἀντιπρότεινε: «Μπορεῖτε τουλάχιστο νὰ τὶς συγκρατήσετε μέχρι αὔριο τό πρωῒ στὶς 7, ὁπότε θὰ ξανασυναντηθοῦμε;».

Ὁ Ἕλλην πρωθυπουργὸς ἀπήντησε ὅτι δὲν ἤξερε ποῦ θὰ βρίσκεται τό πρωῒ τῆς Δευτέρας. Ὁ ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν Κυπραῖος — μὲ τόν ὁποῖον ἐπεκοινώνησε ἐν συνεχείᾳ ὁ Σίσκο — ἔδωσε τὴν ἴδια ἀπάντησι.

Ο ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΣΤΕΛΝΕΙ ΤΑ ΛΟΚ

Στὸ μεταξύ, ὁ Ἰωαννίδης εἶχε δώσει ὁ ἴδιος διαταγή, νὰ μεταφερθοῦν ἀεροπορικῶς στὴν Κύπρο 200 λοκατζῆδες. Τὰ ἀεροπλάνα—στρατιωτικὰ καὶ τῆς Ὀλυμπιακῆς — πέρασαν μέσα ἀπὸ φράγμα πυρὸς καὶ μετέφεραν σχεδὸν ὅλους τοὺς ἄνδρες στὸν προορισμό τους. Μόνο ἕνα ἀεροπλάνο ἐβλήθη μέσα στὸ σκοτάδι ἀπὸ τὴν ἐθνοφρουρά καὶ ἐξερράγη στὸν ἀέρα, ἐνῶ προσήγγιζε γιὰ προσγείωσι. Ὅλοι ὅσοι ἐπέβαιναν σκοτώθηκαν.

Οἱ διακόσιοι αὐτοὶ λοκατζῆδες ἔκριναν τὴν τύχη τοῦ ἀεροδρομίου. Παρ' ὅλον ὅτι ὑπέστησαν βαρείας ἀπωλείας, οἱ νεαροὶ ἀξιωματικοὶ ποὺ συγκρότησαν, κατὰ βάσι, τὴν μονάδα, κράτησαν.

Αὐτὴ ἦταν ἡ μόνη βοήθεια ποὺ ἔστειλε ἡ μητέρα πατρίδα στοὺς ὑπερασπιστὰς τῆς Κύπρου. Καὶ ἐστάλη ἀπὸ τὸν Ἰωαννίδη, χωρὶς τὴν ἔγκρισι τῆς Ἀνωτάτης Διοικήσεως καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν ὑπηρεσιακὴ ὁδό.

Ὅταν ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἐπληροφορήθη ὅτι Ἕλληνες στρατιῶτες ἔφθασαν στὴν Κύπρο, εἰδοποίησε τὸν Σίσκο ὅτι ἀνακαλεῖ τὶς προτάσεις της περὶ καταπαύσεως τοῦ πυρός.

Ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη, τὰ πράγματα σκούρυναν. Ἐπίσημος τῆς ἀμερικανικῆς πρεσβείας ἐζήτησε καὶ συνηντήθη μὲ τὸν ἀντιστράτηγο Σταθόπουλο, διοικητὴ τῆς ΚΥΠ. Κατὰ τὴν συνάντησι, τοῦ εἶπε ἐμπιστευτικὰ ὅτι μονάδες τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ συγκεντρώνονται στὰ ἑλληνοβουλγαρικὰ σύνορα καὶ συνέχισε μὲ τὸν ὑπαινιγμὸ ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐπρόκειτο νὰ εἰσβάλουν στὴν Ἑλλάδα. Τέλος ὁ Ἀμερικανὸς συνεπλήρωσε ὅτι οἱ Βούλγαροι θὰ χρησιμοποιήσουν ὡς πρόσχημα μιὰ ἀσαφῆ πρόνοια τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης, τοῦ 1922, ποὺ ἀπαγορεύει τὴν διάβασι τοῦ Ἔβρου ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ στρατό.

Ἄγνωστα ντοκουμέντα γιὰ πρώτη φορὰ στὸ φῶς

ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟ

ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΔΕΚΑΗΜΕΡΟ ΠΟΥ ΩΔΗΓΗΣΕ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

Συνηδοὶ στρατιῶτες τῆς εἰρηνευτικῆς δυνάμεως τοῦ Ο.Η.Ε. μεταφέρουν ἐφόδια στοὺς συμπατριῶτες τους στὴν Ἀμμόχωστο. Σὲ πρῶτο πλάνο Τοῦρκος στρατιώτης περιπολεῖ.

Τουρκοκύπριοι στὸ ὄρος Ἅγιος Ἰλαρίων, ποὺ δεσπόζει στὴν περιοχή. Στὸ βάθος τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου μνημείου.

Ἦταν προφανὲς ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἦταν «στημένη», ἀλλὰ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΚΥΠ ἔπρεπε νὰ τὴν ἐλέγξη. Ὁ ἀντιστράτηγος Σταθόπουλος ἐνημέρωσε τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἐπιτελείων γιὰ τὰ ὅσα ἐμπιστευτικὰ τοῦ εἶχε πεῖ ὁ Ἀμερικανὸς καὶ διετάχθη νὰ ἐρευνήση τὸ θέμα. Ἀπὸ τὴν πλευρά τους, οἱ ἐπικεφαλῆς τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων ἀποφάσισαν νὰ περιμένουν νὰ δοῦν κατὰ πόσο ἡ πληροφορία θὰ ἐπιβεβαιωνόταν. Κατὰ κάποιο τρόπο, ἔνοιωθαν ἀνακούφισι διότι εἶχε κερδηθῆ λίγος καιρὸς πρὶν ἐκδώσουν τὶς μοιραῖες διαταγές τους.

Τὸ μέγεθος τῆς ἀποφάσεως γιὰ τὴν ἔναρξι πολέμου, βρῆκε ξαφνικὰ τοὺς ἡγήτορες διστακτικούς, ἀβεβαίους καὶ ἀναζητοῦντας προσχήματα.

Τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπῆρχε δίλημμα δὲν διέφυγε τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἔμπειρου καὶ πανέξυπνου Σίσκο. Ἀλλὰ πέραν αὐτοῦ, ἦταν ἀποφασισμένος νὰ μὴ ἀνακοπῆ ἀπὸ μιὰ κυβέρνησι ποὺ ἐξαφανιζόταν στὴν προσπάθειά του ν' ἀποτρέψη τὸν πόλεμο μεταξὺ δύο χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΙΣΚΟ

Στὶς κρίσιμες αὐτὲς ὧρες, κάποιος — τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει γίνει γνωστὸ — κανόνισε ἕνα ραντεβοῦ Σίσκο καὶ Μπονάνου. Ὁ Ἀμερικανὸς ὑφυπουργὸς εἶπε στὸν στρατηγό, ὅτι ἂν ἡ Ἑλλὰς δὲν βγῆ στὸν πόλεμο, θὰ ἐγγυηθῆ ἀποχώρησι τῶν Τούρκων ἀπὸ τὴν Κύπρο, ἀμέσως μετὰ τὴν κατάπαυσι τοῦ πυρός.

Ὁ Μπονάνος, ποὺ ταλαντευόταν, ἐδέχθη, ἀλλὰ ἐζήτησε ἀπὸ τὸν Σίσκο νὰ μιλήση ἐπίσης καὶ μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν τριῶν ὅπλων.

Ὁ Σίσκο πράγματι μίλησε καὶ τελικὰ προέκρινε τὸν Ἀραπάκη, ὡς τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν ὁποῖο μποροῦσε νὰ συνεννοηθῆ. Εἶπε στὸν ναύαρχο ὅτι τοῦ ἐδίδετο ἡ εὐκαιρία νὰ γίνη ἐθνικὸς ἥρως. Τοῦ ὑπέμνησε τοὺς κινδύνους ἑνὸς πολέμου καὶ ἀκόμη τοῦ εἶπε ὅτι ἂν ἡ Ἑλλὰς ἡττάτο, τότε οἱ ὑπεύθυνοι τῆς ἥττας ἀσφαλῶς θὰ ἐτουφεκίζοντο.

Ὁ Σίσκο εἶπε ἐπίσης ὅτι ἡ Οὐάσιγκτων ἦταν ἐναντίον τοῦ καθεστῶτος Ἰωαννίδη, ὅτι ὅλη ἡ Δύσις περιμένει μιὰ ἀλλαγὴ κυβερνήσεως καὶ τέλος ὅτι ὁ Καραμανλῆς ἦταν ἕτοιμος νὰ ἀναλάβη.

«Ὅλα αὐτὰ μπορεῖτε σεῖς νὰ τὰ κάνετε, ἂν συνεργασθῆτε μαζί μας» — εἶπε ὁ Σίσκο στὸν Ἀραπάκη. Καὶ πρόσθεσε: «Τὸ νέο καθεστὼς θὰ ἀναγνωρίση τὶς πράξεις σας».

ΑΥΡΙΟΝ: Κλείνει ἡ συμφωνία Σίσκο — Ἀραπάκη. — Ὁ Ἰωαννίδης συσκέπτεται μὲ τοὺς «πιστοὺς» του. — Ἀξίωσις: Νὰ συλληφθοῦν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἐπιτελείων. — Ἀνακαλοῦνται οἱ διαταγές. — Ὁ ρόλος τοῦ Πηλιχοῦ.

Οἱ Τοῦρκοι γιὰ τὶς ναυτικὲς ἐπιχειρήσεις στὴν Κύπρο καὶ Αἰγαῖο

Νέα ἔκδοχὴ —εὐνοϊκὴ γι' αὐτοὺς— δίδουν οἱ Τοῦρκοι, γιὰ τὰ ναυτικὰ γεγονότα τοῦ Ἰουλίου τοῦ 74, μὲ ἀφορμή, προφανῶς, τὴν ἔρευνα ποὺ δημοσιεύει ἡ «Ἀκρόπολις». Συγκεκριμένα, ἡ ἐφημερὶς «Γκιοὺν Ἀϊντίν» σὲ ἀνταπόκρισί της ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ Ἕλληνες ἐφοβήθησαν τὸν στόλο μας» γράφει:

«Μετὰ τὴν ἀπόβασίν μας εἰς τὴν Κύπρον, ὁ ἄνθρωπος τῶν παρασκηνίων τῆς Ἑλλάδος, στρατηγὸς Ἰωαννίδης, μετὰ τὴν σύσκεψιν τοῦ Ἀνωτάτου Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου, ἔδωσε τὴν ἐντολὴν ὅπως γίνη ἡ κήρυξις πολέμου ἐναντίον τῆς Τουρκίας, τότε δὲ ἤρχισαν αἱ σχετικαὶ προετοιμασίαι.

Ἀπὸ τὰς γνωσθείσας τώρα πληροφορίας, προκύπτει ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπίστευον ὅτι, οἱ Τοῦρκοι δὲν θὰ πραγματοποιοῦσαν ἀπόβασιν στὴν Κύπρον. Ὅταν ὅμως ἐλήφθη ἡ πληροφορία περὶ ἀποβάσεως, τότε ἤρχισαν νὰ γίνωνται ὅλαι αἱ προετοιμασίαι. Διὰ νὰ ἀποτρέψουν τὴν ἀπόβασιν τῶν Τούρκων στὴν Κύπρον, οἱ Ἕλληνες διέταξαν τὰ 3 ὑποβρύχια ποὺ ἀγόρασαν ἀπὸ τὴν Γερμανία νὰ κατευθυνθοῦν εἰς τὰς βορείους ἀκτὰς τῆς Κύπρου. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ὁ ἑλληνικὸς στόλος εὑρίσκετο στὴν Ν.Α. πλευρὰ τοῦ Αἰγαίου μεταξὺ τῶν νήσων Χίου, Ρόδου καὶ Κρήτης. Ἐκ τῶν ἀποβατικῶν πλοίων τῆς Τουρκίας τὰ 50% (ἤτοι 45) εἶχον ἐπισημανθῆ εἰς τὴν ἀπόβασιν τῆς Κύπρου. Τὰ ἄλλα 45, σύμφωνα μὲ τὰς πληροφορίας τῆς ὑπηρεσίας Πληροφοριῶν τῶν Ἑλλήνων, εὑρίσκοντο καμουφλαρισμένα εἰς τοὺς κολπίσκους τοῦ Τσεσμὲ καὶ τῆς Σμύρνης. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐτίθετο εἰς μεγάλο κίνδυνο τὸ Αἰγαῖον καὶ ὑπάρχει φόβος οἱ Τοῦρκοι νὰ κτυπήσουν εἰς κάποιο μέρος τὸ Αἰγαῖον. Ἀπέναντι τοῦ Τσεσμὲ καὶ τῆς Σμύρνης εὑρίσκετο ἡ Χίος ποὺ ἀπέχει μία πιθαμὴ ἀπὸ τὴν Τουρκίαν. Ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνη μία ἰσχυρὰ ἀπόβασις τῶν Τούρκων στὴν Χίο. Ἦτο πολὺ δυνατὸν ἕνα τουρκικὸν σύνταγμα νὰ καταλάβη τὴν Χίον, ὥστε νὰ δημιουργηθῆ μία τρομακτικὴ γέφυρα στὸ Αἰγαῖο. Ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Στόλου Ναύαρχος κ. Ἀραπάκης ἔδωσεν ἐντολὴν ὅπως τὰ ὑποβρύχια μὴ πλεύσουν πρὸς Κύπρον ἀλλὰ νὰ ἐπιστρέψουν πίσω.

Συμφώνως πρὸς πληροφορίας ἑλληνικῶν πηγῶν, ἡ Τουρκία κατέχει τὸν μεγαλύτερον ἀποβατικὸν στόλον τῆς Ἐρώπης καὶ τῆς Μεσογείου, ποὺ ἀναλύεται ὡς ἑξῆς: 2 ἐξωπλισμένα μεταγωγικὰ 2.590 τόνων, 5 μεγάλα ἀποβατικὰ πλοῖα 400 τόννων, 70 μεγάλα ἀποβατικὰ 320 τόννων.

Ἕνα μέρος τῶν σκαφῶν ἐλάβομεν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἕνα ἄλλο μέρος κατεσκευάσθη εἰς τὰ ναυπηγεῖα μας. Πρὸ ὀλίγου χρόνου ἡ Τουρκία παρήγγειλε εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἕνα μεγάλο πλοῖον πρὸς μεταφορὰν τάνκς.

Τὴν 19 Ἰουλίου οἱ Ἕλληνες ἐλέποντας τὸν στόλον αὐτὸ εἰς τὸ Τσεσμὲ μετέβαλον γνώμην.

Τὸ Ἑλληνικὸν Γενικὸν Ἐπιτελεῖον ἤθελε νὰ ἐπιτεθῆ ἐναντίον τῶν ἀποβατικῶν πλοίων τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Κύπρον, ἀνελογίσθη ὅμως τὴν δυνατότητα ἐπιθέσεως τῆς Τουρκίας στὸ Αἰγαῖον καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῆς ὀφέλη καὶ ἀπεφάσισε ὅπως ἀνακαλέση τὴν διαταγὴν τοῦ πολέμου.

Ὁ ἐν ἀποστρατείᾳ σήμερον εὑρισκόμενος πρώην ἀρχηγὸς τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος, Ναύαρχος κ. Ἀραπάκης, ἀναφερόμενος στὸ γεγονὸς τοῦτο, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Τὰ ἀποσταλέντα εἰς Κύπρον ὑποβρύχια κατόπιν ἰδικῆς μου ἐντολῆς ἐπέστρεψαν. Εἶναι πολὺ ἁπλό. Ἐφ' ὅσον ἔμειναν πίσω τὰ 45 ἀποβατικὰ πλοῖα τῆς Τουρκίας, αὐτὰ εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ διενεργήσουν ἀπόβασιν εἰς μίαν νῆσον τοῦ Αἰγαίου, ὁπότε ἦτο ἀπαραίτητος ἡ ἐπιφυλακὴ τοῦ στόλου εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν».

Κατὰ τὴν τουρκικὴ ἐφημερίδα, ὁ συγκρι